

Kartverket
Berit Sandnes

Deres ref.
08/04421-53

Vår ref.
19/357-3/LLH

Dato
02.09.2019

Åfjord kommune – navnesak 2019/209 – Stokksund mfl. – tilråding

Innledning

Åfjord kommune har reist navnesak på bygdenavnet *Stokksund/Stoksund*. Kartverket har tatt med andre navn i området med forleddet *Stokk-* i navnesaken. Saken har pågått siden tidlig på 2000-tallet, men stoppet på et tidspunkt opp, og kommunen har nå gjennomført ny høringsrunde.

Saksopplysninger

I 1838-matrikkelen er navnet skrevet *Stoksund Annex. Norske Gaardnavne* har oppslagsformen *Stoksund* og uttalen /stå`kksónn/. Denne uttalen brukes fortsatt. Eldre skivemåter er *Stokswndh ffierdingh* (ca. 1520) og *Stocsunds ffierdingh* (1538). Om navnet står følgende: «Navnet betegner vel det hele Sund mellem Stokøen og Fastlandet, hvoraf det nordlige Løb, der udmerker sig ved sin lige Retning, heder Stokken. Deraf maa Navnene Stoksund og Stokøen være dannede [...] Af stokkr m., Stok». I matrikkelen fra 1903–1908 er navnet skrevet *Stoksund herred* og *Stoksund sogn*. I matrikelutkastet fra 1950 er navnet skrevet *Stoksund herad*. Navnene er ikke registrert i herredsregisteret eller Språkrådets registreringsverktøy.

Diskusjon

De ulike navna i saken følger et velkjent mønster for navnelaging, der utgangspunktet er det usammensatte *Stokken* /ståkkjen/ ('k' er nærmest en tj-lyd), bestemt form av *stokk*, norrønt *stokkr* (der -r er ei bøyingsending). Dette navnet brukes om sundet nordøst for *Stokkøya*. *Stokksund* er en utvidelse med angivelse av terrengtype (sund), og på tilsvarende vis er flere andre navn dannet. *Stokksund* fins flere steder i Norge som navn på sund og gårder, som bygdenavn også i Herøy (på Sunnmøre); på alle steder gjelder det sund som er mer eller mindre rette, slik at tolkinga også i Åfjord må reknes som så sikker som tolking av stedsnavn kan bli. Generelt har sund ofte navn etter forma. Seinst tidlig på 1500-tallet er *Stokksund* tatt i bruk som områdenavn (det ovenfor siterte «Stokswnd ffierding»).

I en høringsuttalelse settes det fram et fantasifullt forslag om at grunnordet i *Stokksund* i Åfjord kommune har et annet opphav enn de andre *Stokksund*-navnet, og det blir jamført med gammelengelsk *stoc*. Dette ordet fins bare i stedsnavn og har i ordbøkene (*Bosworth-*

Toller, Oxford English Dictionary) den helt generelle betydningen 'sted', ikke 'fjell', som det blir påstått i høringsuttalelsen. (Trolig er det bare en svekket form av gammelengelsk *stocc*, som har samme germanske opphav som norrønt *stokkr*, jf. OED.) Når forklaringa basert på norsk (norrønt) ordstoff er logisk og naturlig og følger kjente mønster for navnelaging, gir det uansett lite mening å trekke inn gammelengelsk.

Skriftspråket i Norge i perioden ca. 1500–1900 var dansk. I tråd med dansk rettskriving ble *Stokksund* og liknende navn i denne perioden skrevet «Stokk-» med én 'k' (jf. sitatet fra *Norske Gaardnavne* ovenfor). Mange slike skrivemåter henger igjen på kart ennå i dag, og det er et pågående arbeid med å justere dem i henhold til lokal uttale og norsk rettskriving. For i dag bruker vi ikke lenger dansk som skriftspråk i Norge, men følger *norske* rettskrivningsregler, der den korte vokalen i uttalen av *Stokk*-navna markeres med dobbel 'k'. Det viser også den sikre sammenhengen med *Stokken* og substantivet *stokk*, som er utgangspunktet for navnekomplekset.

Tolkinga med utgangspunkt i sundet *Stokken* må reknes som sikker, og skrivemåten *Stokk*-bygger på den lokale uttalen og gjeldende rettskrivingsprinsipp (stedsnavnloven § 4), jf. substantivet *stokk*, som ikke rimer på *bok* med én 'k'. Vi tilrår derfor at alle navna i saken beholder skrivemåten «Stokk-», som de allerede har i offentlig bruk.

Nr.	Navn	Navnetype	Høringsuttalelser	Tilråding
1	Stokksund	Bygdelag	Arne M. Sydskjør: Navnet endres til Innlandet Randi J. Storvik: Stoksund Sissel B. Aaknes: Stoksund Underskriftsliste: Stoksund Einar Lian: Stoksund, jf. skilt og eldre dokumenter	Stokksund (Ubestemt form på grunn av tradisjonen som bygdenavn i denne forma, jf. navn nr. 3.) Dersom <i>Innlandet</i> har tradisjon som lokalt navn om fastlandssida av Stokksundet (innlandet i motsetning til Stokkøya), kan det brukes som navn på et bygdelag. For å ta vare på bygdenavnet <i>Stokksund</i> tilrår vi likevel at dette blir brukt.
2	Stokken	Sund i sjø	Arne M. Sydskjør: Stokken og Stokhen	Stokken
3	Stokksundet	Sund i sjø	Arne M. Sydskjør: Stoksund	Stokksundet (Naturnavn er nær sagt alltid i bestemt form i Trøndelag, jf. følgende navn.)
4	Stokkneset	Tettbebyggelse	Arne M. Sydskjør: Stoknes	Stokkneset
5	Stokkneset	Nes i sjø	Arne M. Sydskjør: Stoknes	Stokkneset
6	Stokkneset	Fyrlykt	Arne M. Sydskjør: Stoknes	Stokkneset

7	Stokkholet	Sund i sjø	Arne M. Sydskjør: Stokkholet	Stokkholet
8	Stokkfjellet	Fjell	Arne M. Sydskjør: Ukjent navn, endres til Stoknesfjellet/toppen	Stokkfjellet (I en høringsuttalelse blir det hevda at navnet er ukjent, men det er registrert på ØK, som var basert på lokale innsamlinger.)
9	Stokkråsa	Sjøstykke	Arne M. Sydskjør: Stokkråsa	Stokkråsa
10	Stokkøya	Øy i sjø	Arne M. Sydskjør: Stokkøy er uendret og irrelevant for navnesaken	Stokkøya

For navneconsulent Ivar Berg

Vennlig hilsen

Daniel Gusfre Ims
seksjonssjef

Line Lysaker Heinesen
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

Mottakere:
Kartverket

Kopi til:
Ivar Berg
Åfjord kommune